

נקודה מתוך "לחיות עם פרשת השבוע" ראש הישיבה

"דבר אחר, 'זכור לאברהם', למה הזכיר ג' אבות, אמר ר' לוי: אמר משה, רבון העולם, חיים הם המתים? אמר לו: משה, נעשית מין? אמר לו משה: אבל אם אין המתים חיים לעתיד לבא, יפה את עושה להם כל מה שתבקש, אבל אם חיים המתים, מה יש לך לומר לאבות לעתיד לבא, כשיעמדו אבותיהם ויבקשו ממך הבטחה שהבטחתם מה יש לך להשיבם, לא כך הבטחתם שאתה מרבה בניהם ככוכבי השמים, ועכשיו תבקש לכלותן, הוי 'זכור לאברהם'."

משה אומר לקב"ה - אם אתה מסתכל במבט של כאן ועכשיו, כביכול אין עבר - לא מתחשבים באבות, ואין עתיד - אין תחית המתים, אז התגובה הראויה לחטא העגל היא כליה. אך במבט עליון יותר, הסוקר את הדור הזה בתוך כל הדורות, מהאבות ועד העתיד הרחוק ביותר של תחית המתים - גם לדור הזה יש תפקיד, וגם הדור הזה הוא חלק מכלל ישראל, ולא ראוייה לו כליה. מבט שכולל בתוכו גם את תחית המתים הוא מבט שמביט אל הפנימיות. אמנם חטאו ישראל, אך החטא לא נידון במבט החיצוני, שאז ראוייה כליה לחוטאים, אלא במבט פנימי אל הנשמה, אל חלקו של הדור הזה בכלל הדורות.

מבט זה הוא המבט שראוי להנהיג את כלל ישראל, ועל כן הקב"ה לא מקבל את אמירתו של משה "מחני נא". מבט כללי ופנימי זה המבט שאיתו יכול משה להנהיג את ישראל גם בארץ ישראל.

הדברים אמורים כלפי אמירות שונות שנשמעות לעיתים באויר דורנו, ויש להן אחיזה ושביטה גם בקרב הציבור האמון על תורתו והדרכתו של הרב קוק זצ"ל.

לראות את הפנימיות של הדור זו משימה קשה. אנו יודעים שלכל יהודי יש נשמה גדולה, ואף אם הוא פושע - נשמתו טהורה היא. עלינו להפנים וללמוד את הידיעה שגם לכלל ישראל יש נשמה, וגם הדור כולו יכול להיות פושע כלפי חוץ אך טוב במבט פנימי. זהו המבט של משה רבנו, כפי שמדגיש הרב קוק זצ"ל בדבריו (אגרות ראי"ה ח"ב אגרת תקנ"ה):

"ומפני-כך היתה מדתו של משה רבינו עליו השלום לקרב רחוקים, עד שקרב אפילו את הערב רב, ואף על פי שזה גרם אריכות הגלות, מכל מקום סוף-כל-סוף יתעלו גם הם, כי בודאי יתקיים ביה 'יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא', והשית' מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים'."

ההנהגה של משה רבנו שהתקבלה על ידי הקב"ה כראויה להנהיג את ישראל היא ההנהגה שבתגובה לחטא העגל - מבט על פנימיות כלל ישראל.

מתוך השיעור שניתן בתאריך י' בסיון תשס"ט
השיעור המלא נמצא באתר הישיבה

בפרשתנו העם מתאוננים ומבקשים בשר, ותגובתו של משה רבנו (במדבר י"א, י"ד):

"וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעָם אֲתָהּ הָעָם בְּכַף לְמַשְׁפַּחְתֵּי אִישׁ לְפָתַח אֶהְלוּ וַיַּחַר אִף ה' מְאֹד וַיְבַעֲרֵנִי מִשֵּׁחַ רָע. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל ה' לְמַה הִרְעִיתָ לְעַבְדְּךָ וְלָמָּה לֹא מָצִיתָ הֶן בְּעֵינַי לְשׁוֹם אֶת מִשְׁאֵל כָּל הָעָם הַזֶּה עָלַי. הָאֲנֹכִי הִרִיתִי אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה אִם אֲנֹכִי יִלְדֹתִיהוּ כִּי תֹאמַר אֵלַי שְׂאֵהוּ בְּהִיקָהּ כְּאִשֶּׁר יִשָּׂא הָאָמֹן אֶת הַיֶּלֶק עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם. מֵאִין לִי בָשָׂר לְתֵת לְכָל הָעָם הַזֶּה כִּי יִבְכוּ עָלַי לֵאמֹר תָּנָה לָנוּ בָשָׂר וְנֹאכְלָהּ. לֹא אוּכַל אֲנֹכִי לְבַדִּי לְשַׂאת אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה כִּי כִבֵּד מִמֶּנִּי. וְאִם כֹּכָה אֲתָּה עֹשֶׂה לִי הֲרֹגֵנִי נָא הֲרֹג אִם מִצְּאֵתִי הֶן בְּעֵינַי וְאֵל אֶרְאֶה בְּרַעְתִּי."

קודם שנעסוק בתגובתו של משה רבנו, חשוב להדגיש כי איננו עוסקים כלל במשה רבנו ובמדרגתו. איננו רואיים לכך כלל. אנו עוסקים במה שאנו יכולים ללמוד ממה שכתב בתורה ובדברי חז"ל על משה ועל מעשיו, מתוך הבנה שאין אנו מודדים את משה במדרגתנו, ודנים בו במעשיו חלילה.

הקב"ה עונה למשה שתי תשובות. האחת לטווח הקצר - נתינת בשר לעם, והשנייה לטווח הארוך - "אספה לי שבעים איש", שישאו יחד עם משה את משא העם.

חז"ל בוחרו הקדוש משווים את תגובתו של משה כאן, לתגובתו בחטא העגל ("ח"ג קנ"ה ע"ב, בתרגום): "בוא וראה, שכאן ידע משה שהוא ימות ולא יכנס לארץ, שהרי אלדד ומידד אמרו דבר זה. על כן לא צריך האדם בעת ששרוי בכעס לקלל את עצמו, כי כמה עומדים עליו שמקבלים דבר זה. בזמן אחר שביקש מיתה, לא קבלו ממנו משם שהכל היה לתועלת ישראל. עתה לא אמר זה אלא מתוך כעס ודוחק, ועל כן קבלו ממנו."

בתגובה לאספסוף, משה אומר: "הרגני נא הרוג", והקב"ה מקבל את דבריו, משום שנאמרו בכעס. מיד אחר כך מתנבאים אלדד ומידד: "משה מת ויהושע מכניס". כעסו של משה כאן הוא מן הדברים שבעבורם, כך אומרים חז"ל, לא נכנס לארץ.

בחטא העגל, לעומת זאת, אמר משה (שמות ל"ב, ל"ב): "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת", והקב"ה לא מקבל את דבריו, משום ששם נאמר בלא כעס אלא לתועלתם של ישראל.

מהו שורש ההבדל בין שני המקומות?

בפרשתנו, משה לא מתייחס כלל לבקשתם של העם. משה חש, כביכול, חוסר אונים, ועל כן כועס. הכעס הוא ביטוי למבט על מה שקורה כאן ועכשיו. העם רוצה בשר. כיון שאין בשר, זה מביא לכעס.

בחטא העגל, לעומת זאת, התרומם משה למבט עליון, וראה את המציאות בצורתה הגבוהה והפנימית. כך דורשים חכמים (שמות רבה פרשה מ"ד, ו'):

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרה ובר"ה

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

רואים כחומר הכא...

1. מה סימן של תקיעה בחצוצרה אחת ומה סימן של תקיעה בשתי חצוצרות?

2. אילו פסוקים כביכול לשייכים למקומם בפרשתנו?

3. מדוע תפילת "א-ל נא רפא נא לה" כל כך קצרה?

"מהשתוקקות שהוא מבקש ה' באמת, אף שעדיין אין מאיר בליבו, בא השמחה בלב ומוזה בא ליראה. ושוב, מהיראה שנפתח בליבו יותר על ידי זה ההרגשה שה' יתברך עומד עליו ורואה במעשיו ומחשבותיו ומצפוני ליבו, יחזור עליו השמחה בה"

(רבי צדוק הכהן מלובלין, פרי צדיק, בהעלותך א')

יוסי היה טכנאי מחשבים, שידע היטב את עבודתו והצליח בה. אבל הוא לא אהב את הבוס הקשוח והקפדן, ומאד כעס, שבסופו של דבר רוב הרווח הולך אל הבוס. היה ליוסי חלום להיות עצמאי ולפתוח עסק משלו, בו לא יצטרך להיות נתון לשיגעונותיו של אף אחד, ויהיה אדון לעצמו. יוסי היה מקטר רבות על הבוס לחברים, לאשתו ולמשפחתו. אך יוסי מעולם לא ניסה באמת להגשים את חלומו, והוא נשאר בעבודתו הזו עד הפנסיה...

לכל אחד מאיתנו יש, או לפחות היו, הרבה חלומות. כשאנחנו צעירים יש לנו יותר חלומות, וככל שאנחנו מתבגרים, אנחנו לאט לאט מתייאשים מהם... אז מה הפתרון? להפסיק לחלום? לא, אסור לוותר על החלום. החלום הוא משהו מאד חשוב, הוא מגיע מהנשמה שבאה מעולם שמעל עולמנו ומגבולותיו. החלום הוא הדלק של המציאות, אבל דלק, אם לא יודעים איך להשתמש בו, עלול גם לעשות שריפה... צריך ללמוד איך מממשים חלום.

בפרשה אנחנו פוגשים שני סוגי אנשים שמעוניינים לפרוץ את גבולות המציאות. בתחילתה של הפרשה, אלו אנשים שלא יכלו להקריב את הפסח במועדו, כי היו טמאים. הם ביקשו להקריב את הפסח אחרי שעבר הזמן. ובהמשך אנו פוגשים את המתאוננים, שמבקשים בשר באמצע המדבר. הראשונים נתפסים באור חיובי מאד, ומבוקשים ניתן להם בשמחה, ואילו האחרונים נענשים. מה ההבדל ביניהם?

נכון, פה מדובר על פסח וזה על בשר תאוהו סתם, אבל יש משהו נוסף, והוא גם חשוב מאד: אלו בוכים ואלו מבקשים. לבכות לא מוביל אותך לשום מקום. לבקש זה כבר דבר אחר. המתאונן מגיע מגאוה, הוא חושב שכל מה שהוא רוצה מגיע לו מיד. אך מה לעשות והחיים לא

תנועת עשרת | מתניה זילברברג | מחזור ל"ט

מאז ימי לימודי בספסל בית המדרש, קשה היה לי שלא לשים לב לדגש העצום שנותן ראש הישיבה לחשיבות של תקשורת בתוך העם, שיה בין אנשים מרקעים שונים, ומפגשי 'פנים אל פנים' על שלל צורותיהם. למרבה הצער, כיום נראה כי הצורך להידיברות גדול מתמיד. בעת כתיבת שורות אלו, קשה שלא להבחין בשסע העמוק שנפער בתוך העם, בחוסר ההידיברות והשיח, המבטא את המחלוקת העמוקה שיש בינינו על ערכי הליבה הראויים. האם אנחנו מדינה יהודית יותר מדמוקרטית? האם להיפך? האם ראוי לחוקק את הרפורמה או שמה היא בעצם מהפכה משפטית? מחלוקת אלו מפלגות משפחות ומרחיקות בין חברים, מצלקות כבר חודשים ארוכים את הלב הלאומי שלנו, וגורמות לפער הולך ומתרחב, אשר מתאחה למרבה הצער רק בעיתות משבר וחירום לאומי.

מספרים בבדיחות הדעת, שיש ארבעה מצבים שבהם כולם מאוחדים; כשיש מלחמה, כשיש אסון, כשבבל הקורא טועה בקריאת התורה, וכאשר נהג האוטובוס לא פותח את הדלת האחורית. ובנימה רצינית, אנחנו מאמינים שלא צריך להתאחד רק סביב דברים שליליים. ברוך ה', קיים דבר חיובי אשר כולנו יכולים להתאחד סביבו. כבר לפני 3,335 שנה, עמדו כל בני ישראל למרגלות הר סיני ושם קיבלו את עשרת הדיברות. במעמד זה, עם ישראל והעולם כולו זכו לקשר בלתי אמצעי עם הבורא, מתוך תחושת אחדות נפלאה, "כאיש אחד בלב אחד". לפי תפיסת "תנועת עשרת", שזכית להיות ממובילה, המשימה העומדת בפתחנו היא להתמקד במה שיש לנו במשותף. לא לעסוק בשאלה על מה אנחנו חלוקים, אלא מה אנחנו חולקים. עלינו להשקיע כוחות כדי להעצים נקודה זאת ולהגיע לאחדות לאומית ואהבת חיים.

גם כיום נדמה כי המכנה המשותף הרחב ביותר שקיים הינם "עשרת הדיברות". מנסינונו האישי עולה כי רוב רובה המוחלט של החברה הישראלית רוצה לחיות לפי ערכים בלב עשרת הדיברות. כך גם עולה מסקר שעשינו באמצעות מכון 'מינה צמח', לפיו 89% מהישראלים בעד שעשרת הדיברות יאומצו בתור ערכי החברה במדינת ישראל, וכי 93% מאמינים בעשרת הדיברות.

אנו תקווה, כי ערכי עשרת הדיברות יהיו ערכים שכולם יוכלו להסכים עליהם, כל אחד ואחת מהזווית שלהם, ומתוך כך נגיע לשלום בינינו. אמנם, כמובן שלעולם לא נסכים על הכל. זה לא אפשרי וכאמור - זו לא המטרה. כל אחד וכל אחד מביאים את פנימיותם הייחודית.

חושבים ככה, וכך הוא מוצא את עצמו מאוכזב שוב ושוב. המבקש בא בענווה, הוא רוצה, הוא חש בחסרון, אך הוא לא חושב שזה חייב לקרות לבד, רק בגלל שהוא החליט שזה מגיע לו. המבקש מוכן להשקיע, הוא מוכן לחכות. וכך, בסבלנות ובהתמדה, הוא מתקדם אט אט. הוא יודע לבחור את החלומות היותר חשובים לו. ולוותר, לפחות זמנית, על האחרים שכרגע הם פחות חשובים.

יש רבים מאיתנו שהתייאשו מלהגשים את חלומם האישי או המשפחתי אך משאירים לעצמם את הקשר לחלום - על ידי שמקטרים ומתלוננים על בן הזוג, על החיים, על המדינה, או על ידי שקיעה בדמיונות והתנתקות מהמציאות.

אך האמת שאפשר גם להתחיל לממש את החלום, להבין ש"סע לאט - תגיע מהר". ושהמסע הכי גדול מורכב מצעדים קטנים. שמעתי מראש הישיבה שלי בכרם ביבנה זצ"ל שכל אחד היה רוצה לדעת את כל הש"ס, הבעיה היא שהוא רוצה שזה יקרה בלילה אחד, ובלילה הזה הוא גם רוצה לישון שמונה שעות.

כדאי לנסות לעשות סדר בחלומות שלנו, להחליט באיזה מהם אנחנו רוצים להתחיל, ולבחור בצעד קטן וממשי שיכניס אותנו למסלול שרגלי בארץ אך סופו בשמים. זה יכול להיות משנה או פרק יומי, זה יכול להיות שיחה ראשונה עם מאמן או יועץ אישי או עסקי וזה יכול להיות שיעור ראשון בנגינה. אז בואו נבחר משהו קטן אחד ונתחיל לממש את החלום.

שנזכה בקרוב להגשמת החלום שכולל את כל החלומות, החלום הגדול של העולם כולו, בנין בית המקדש והגאולה השלימה.

מתוך אתר "משכן - מכון להעצמת הפרט והמשפחה" <https://mishcan.co.il/f-bamidbar-3/>

מעבר לכך, המחויבות לעשרת הדיברות כברית עם הקב"ה, הופכת כל אחד ואחד לשליחים של הבורא בעולם, כאלו שמסורה בידם האחריות לתקן את העולם ולהפוך אותו למקום מוסרי יותר.

אז איך אנחנו פועלים כדי להגשים את החזון? תנועת עשרת מפעילה פרויקטים בכל רחבי הארץ, הכוללים בין היתר מפגשים מרתקים ומעצימים לסטודנטים וצעירים מכל הקשת הפוליטית והדתית סביב הערכים שבלב עשרת הדיברות. ברוך ה' המפגשים זוכים לפופולריות רבה, ומתקיימים בשדרות, בטכניון, בירושלים ובלוד, ואין לנו שום תוכניות לעצור כאן.

כמו כן מקדמת תנועת עשרת שיתופי פעולה עם ארגונים יהודיים בינלאומיים ("Ziering Brandeis Collegiate Institute" (BCI) ו"הלל בקמפוס", כדי ליצור תוכנית ייחודית בזום לצעירים בכל רחבי ישראל וארה"ב.

מלבד תוכניות אלו, תנועת עשרת העבירה סדנאות בשנים האחרונות למעל 65,000 ילדי בית ספר החושפות אותם לשיח על ערכים ומעודדת אותם לגבש אישיות ערכית. כמו כן אנו מעבירים קורסים מיוחדים לאור ערכי עשרת הדיברות בתחומי הזוגיות, הכנה לבת מצווה והעצמה נשית, תערוכות אומנות עם פקולטות מובילות לאומנות כגון "בצלאל", ואפילו פרויקט מיוחד בשיתוף פעולה עם עיריית שדרות ומרכז חוסן בעיר, המציע סדרת מפגשים סדנאיים לחיזוק החוסן הפנימי של תושבי העיר לאור ערכי עשרת הדיברות.

בנוסף, תנועת עשרת בשיתוף פעולה עם תלמידי הישיבה שמואל זילברברג (מחזור מ"ה), הקימה את אתר החדשות 'מבט חדש' - יוזמה שמטרתה לספק דיווחי חדשות מתוך עין טובה וחיובית על המציאות.

אנחנו מחויבים, מתפללים ומשתדלים להמשיך בפעילות שלנו כדי לאחד את עם ישראל ולבנות חברה ערכית ואנשים ערכיים המחוברים יותר לעצמם, לקב"ה, ואחד לשני, בתקווה להרבות אהבת חיים. חפשו את האתר של תנועת עשרת כדי ללמוד עלינו עוד. שנזכה בע"ה להתחבר לעשרת הדיברות בצורה פנימית ולהביא לאחדות אמיתית בעם ישראל.

מתניה זילברברג מתגורר בשדרות וממובילי "תנועת עשרת"

